

РЕШЕНИЕ

№ 33

гр. Варна, 11.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, II СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и осми февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: Диана В. Джамбазова

Членове: Росица Сл. Станчева
Юлия Р. Бажлекова

при участието на секретаря Юлия П. Калчева
като разгледа докладваното от Диана В. Джамбазова Въззивно гражданско дело № 20233000500462 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по въззивни жалби, подадени срещу решение № 209/07.07.2023 г. и срещу решение № 255/25.09.2023 г. по гр. д. № 797/2022 г. на Окръжен съд – Добрич.

Ищцата Н. А. Т. обжалва решение № 209/07.07.2023 г. в частта му, с която предявеният от нея иск по чл.2б от ЗОДОВ срещу Прокуратурата на РБ е отхвърлен - за разликата от 12 000 лева, до предявения размер от 120 000 лева. Оплакванията са за неправилност поради нарушение на закона, с молба за отмяна и за постановяване на решение, с което искът бъде уважен изцяло. Ищцата обжалва и решение № 255/25.09.2023 г. по същото дело, с което са отхвърлени исканията ѝ: допълване на решението чрез присъждане на законна лихва върху главното задължение от 12 000 лева, считано от 28.11.2019 г. до 27.11.2022 г. и за изменение на решението в частта относно присъдените разноси в размер на 141.70 лв., като претендира присъждане на разноси в размер на 412.20 лв.

Прокуратурата на РБ обжалва решението в осъдителната му част – за

сумата от 12 000 лева. Оплакванията са за неправилност поради нарушение на закона, с молба за отмяна и за отхвърляне изцяло на исковата претенция. При условията на евентуалност, моли за намаляване на размера на присъденото обезщетение.

Въззивните жалби са подадени в срок и от надлежни страни и са процесуално допустими. След като прецени доказателствата по делото – поотделно и в тяхната съвкупност, Варненският апелативен съд приема за установена следната фактическа обстановка:

Предявен е иск от пълномощника на Н. А. Т. от гр.Добрич срещу Прокуратурата на Република България за заплащане на сумата от 120 000 лева, съставляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от нарушаване на правото на разглеждане и решаване в разумен срок на следствено дело №1/1991 г. по описа на Прокуратурата на Въоръжените сили на Република България, преобразувано в следствено дело № 780-11/1998 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура София, понастоящем досъдебно производство № 11- 048/1998 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура София.

Ищцата излага, че е дъщеря на починалия А. А.Ф., който е пряко пострадал от престъпленията, предмет на цитираните следствени дела за т.нар. „възродителен процес“. С принудително дадените му имена А.А.Ф., той - без да е извършил престъпление и без присъда, в периода 28.02.1985 г. - 16.04.1986 г. бил лишен от свобода в затвора на остров Белене; до края на 1988 г. бил принудително заселен в гр.Роман, а в края на м.май 1989 г. - с десетки други хора бил изведен през границата в Република Турция от органите на МВР. В края на 1984 г. бащата на ищцата бил уволнен от работа и до експулсирането му не могъл да работи като учител. След смъртта му в хода на разследването, на основание чл.74 ал.2 от НПК, правата му на пострадало лице преминали върху ищцата.

Ищцата твърди, че лично също е засегната от престъпленията, предмет на разследването, поради което има качеството на пострадало лице и по чл.74 ал.1 от НПК. Макар, че не е била лишавана от свобода, правата ѝ на личен и семеен живот били накърнени от насилствената асимилация, от задържането и наложените ограничения на бащата, от необходимостта майката ѝ да се грижи и осигурява всички нужди на семейството, от изолацията, в която са

оказали, от принудата да напуснат страната и принудително да се установят в Република Турция, започвайки живота си от нулата.

Твърди, че прекомерната продължителност на воденото наказателно дело, без обективно и разумно оправдание, нарушава правото ѝ по чл.6 пар.1 от КЗПЧОС за разглеждане и приключване на делото в разумен срок, предвид, че е пострадала от деянията, предмет на разследването, и е наследник на пряко пострадал от деянията, съответно има право да релевира и да получи обезщетение за цялата продължителност на производството. Поради продължителността на делото повече от 30 години, ищцата претърпяла неимуществени вреди, изразяващи се в притеснения, очакване и безпокойство за резултата му, тревоги и страх от формалното му водене, разочарование и загуба на доверие в институциите и правосъдието, усещане за липса на справедливост. Бащата на ищцата, след като бил разпитан, предявил граждански иск за обезщетение за причинените му вреди от задържането и лишаването му от свобода, но този иск не бил разгледан и разрешен заради бавенето на делото. Ищцата също не разполагала с реална и ефективна възможност да предяви граждански иск за обезщетяване на причинените ѝ вреди.

Оспорвайки иска, Прокуратурата на Република България възразява, че същият е недопустим поради липса на материално-правна легитимация. По същество твърди, че искът е недоказан по основание и размер, тъй като липсват доказателства лично ищцата да е пострадала от деянията, предмет на разследването, относно това бащата на ищцата да е разпитван като пострадал и относно това кога ищцата е встъпила в наказателния процес като наследник на баща си и кога е подала молба по чл.75 от НПК. Твърди, че искът е предявения размер от 120 000 лева е завишен и не отговаря на принципа за справедливост по чл.52 от ЗЗД.

Съдът, след като обсъди направените от страните доводи и прецени доказателствата по делото, намира за установено от фактическа страна следното:

По процесуалната легитимация на ищцата за предявяване на иск по чл.26 от ЗОДОВ за вреди от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок:

Няма спор, че ищцата е един от наследниците по закон - дъщеря на А.

А.Ф., починал на 31.07.2010 г., който е сред лицата, неоснователно лишени от свобода и въдворени в Белене /извлечение от Решение на НС, ДВ бр.44/01.06.1990 г., л.29/, в което лицето фигурира като А. /А./ А.Ф.. С този акт е обявена политическа и гражданска реабилитация по отношение на наследодателя на ищцата, който е сред лицата, конституирани като „пострадало лице“ в наказателното производство. След смъртта му, като наследник по закон, в правата му е встъпила ищцата – макар по делото да липсва нарочен акт за конституирането □, съдът приема, че правата ѝ на пострадало лице са възникнали към датата на смъртта на наследодателя, на основание чл.74, ал.2 от НПК.

Ищцата обосновава претенцията си както с качеството си на наследник на А. А.Ф., но претендира обезщетение и в лично качество, като пострадала от "възродителния процес". Няма данни тя да е била страна в качеството си на пострадал по сл.д.№ 1/1991 г., по което след преобразуването му са били установени 446 пострадали лица, сред които не е ищцата. С оглед на това, следва да се приеме, че в лично качество, тя не е страна в наказателното производство, но е процесуално легитимирана в качеството си на непряк пострадал да претендира вредите от нарушение на чл.6 §1 КЗПЧОС като наследник по закон на баща си А. А.Ф., доколкото е встъпила в правата му в наказателния процес. Предявеният иск, основан на твърдения за вреди, понЕ.и от ищцата като наследник на пострадало лице, конституирала се в това качество в наказателния процес, е допустим.

С нормата на чл.2б ал.1 от ЗОДОВ законодателят е въвел отговорност за държавата за обезщетяване на вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл.6 §1 от КЗПЧОС. Разпоредбата е приета с изменението на ЗОДОВ, обн. в ДВ бр.98/11.12.2012г. и е в сила от 15.12.2012г., а с чл.8 ал.2 е уреден процесуалния ред за предявяване на искове по висящи и по приключили производства. Законът е специален и изрично предвижда, че обезщетение по чл.2б не може да се търси по общия ред – ал.8 ал.1 ЗОДОВ. В тази хипотеза държавата отговаря за вреди от действия на правозащитни органи, които не са извършени в разумен срок, като отговорността е деликтна.

При преценката си за разумността на релевантния период, съдът

прилага три критерия, посочени и в разпоредбата на ал.2 от чл. 26 на ЗОДОВ - сложност на делото, поведение на страната и поведение на компетентните органи. Допустимостта на иска за обезщетение на вредите от нарушение на правото по чл.6 § 1 от КЗПЧОС по висящо производство не е обусловена от абсолютните процесуални предпоставки на чл.8 ал.2 от ЗОДОВ да е изчерпана административната процедура за обезщетение на вредите по реда на глава III от ЗСВ и да няма постигнато споразумение /решение 210/15.06.2015 г. по гр. д. 3053/2014 г. на трето ГО на ВКС/. Неоснователни са възраженията на ответника, че е налице специален ред за обезщетяване – Закона за политическата и гражданска реабилитация на репресирани лица. Този закон не предвижда обезщетяване на вредите, причинени от неразглеждането и решаването на делото в разумен срок.

Безспорно е установено от доказателствата по делото, че наследодателят на ищцата А. А.Ф., починал на 31.07.2010 г., е етнически турчин, пострадал от насилствената асимилация през 1984 г. – 1989 г.; същият е бил задържан и лишен от свобода в затвора на остров Белене за периода 28.02.1985 г. - 16.04.1986 г., принудително заселен в гр.Роман от 16.04.1986 г. до края на 1988 г. и изведен през границата в Република Турция в края на м.май 1989 г. Тези факти не са оспорени от ответника.

Безспорно е, че е образувано сл.дело №1/1991г. на Прокуратурата на Въоръжените сили срещу пет лица за престъпление по чл.162 ал.1 вр.чл.20 ал.2 НК. С постановление от 14.01.1993г. на двама от обвиняемите е било повдигнато обвинение по чл.387, ал.2, вр. с ал.1, чл.20, ал.2 НК и са били предадени на съд с внасяне на обвинителен акт на 20.07.1993г. Образуваното съдебно производство е било прекратено поради допуснати съществени процесуални нарушения на процесуални правила и делото е върнато на Прокуратурата с указания на 9.02.1995 г. След проведено разследване делото отново е внЕ.о в съда на 19.12.1997 г. и съдебно производство отново е било прекратено поради допуснати съществени процесуални нарушения на процесуални правила, като делото е върнато на Прокуратурата с указания на 28.04.1998 г. Делото е било преобразувано в ДП № II-048/1999 г. на ВОП София. Поради настъпила смърт на двама от обвиняемите, производството частично е било прекратено, като е продължило срещу един от обвиняемите. Последният е бил разпитан на 7.12.2012 г., като е поискал производството да бъде прекратено поради изтичане на абсолютната давност. След връщане на

делото Прокуратурата е установила 446 пострадали лица, 369 от които са били разпитани, вкл. и чрез следствени поръчки за разпит на пострадали лица с местоживееене в Република Турция. На 19.05.2001 г. е изпратена следствена поръчка до Република Турция за разпит на 152 лица. След връщане на поръчката се установява, че са разпитани само 26 лица, а за останалите следствените органи в Турция не са установили адреси за призоваване. На 14.07.2003 г. е изпратена втора молба за правна помощ до Република Турция за разпит на 134 лица в качеството им на свидетели. На 15.12.2003 г. материалите са върнати, без да изпълнена съдебната поръчка. На 18.03.2004 г. е изпратена трета съдебна поръчка до Република Турция. На 10.10.2006 г. е постъпило само частично изпълнение, тъй като не са установени актуални адреси на част от лицата. В последствие са постъпили няколко частични изпълнения. Извършени са издирвателни действия относно 68 лица, за които е установено, че след напускане на пределите на Република България, няма регистрирано влизане в страната.

От доказателствата по делото се установява, че на 10 21.02.2002 г. А. А.Ф. – баща на ищцата, е бил разпитан по сл.дело № П-049/1999 г. по описа на Военно-окръжна прокуратура София, като посочил данни за контакт за връзка в България, представил е писмени доказателства и писмена хронология на събитията, изложена в съдържащия се в материалите по ДП П-048/1999г. по описа на ВОП – София, граждански иск за обезщетение за материални и морални щети лично на него и на семейството му. По повод жалба на А. А.Ф. с вх.№1092/22.02.2006 г. по описа на Прокуратурата на РБ, Главен прокурор, във Военно окръжна прокуратура – София, е била образувана преписка вх.№ 390/2006 г. С постановление от 21.03.2006 г. на прокурор от Военно-окръжна прокуратура София материалите по тази преписка са присъединени към сл.дело № П-048/1999г. по описа на ВОП – София, по съображения, че жалбоподателят има качеството на пострадад по следственото дело.

С удостоверение за наследници на А. А.Ф. се установява, че същият е починал на 31.07.2010 г. и е оставил за наследници по закон – съпругата Н.З.Ф. и двете си деца - ищцата и нейната сестра Н.А.К.. На 19.03.2018 г. група лица, сред които и Н.З.Ф. /майка на ищцата/, като наследник на А. А.Ф., е отправено искане до Софийски военен съд за определяне на мерки за

ускоряване на наказателното производство. Образованото ч.н.д. №115/2018г. е прекратено поради неподсъдност, а делото изпратено на Софийски градски съд.

С определения от 19.07.2018 г., постановени по частни по наказателни дела от №3173 до №3176/2018г. и от 03.09.2018г. по н.ч.д. №3650/2018г. по описа на СГС /цитирани в определение № 4819/06.11.2018г. по н.ч.д.№ 4697/2018г. на СГС/ съдът е определял едномесечен срок на ВОП – София за произнасяне от прокурора съгласно правомощията му по чл.242, ал.1 от НПК. Вместо това, с постановление от 04.10.2018 г. прокурорът спрял наказателното производство. Жалбите срещу постановлението за спиране на производството не били надлежно администрирани и разгледани от съда - определение №5280/27.11.2018 г. по н.ч.д.№5315/2018 г. и определение №5033/13.11.2018 г. по н.ч.д.№5047/2018г. по описа на СГС за прекратяване на съдебното производство с указание за връчване на постановлението на всички заинтересовани лица, както и по множество други дела, образувани по отделни жалби на пострадали в СГС. С определения от 30.11.2021 г., постановени по н.ч.д. № 2966/2021 г. и № 2932/2021 г. на СГС, е констатирано необосновано забавяне в досъдебното производство и са определени конкретни мерки за неговото ускоряване, които да бъдат предприети от прокурора в двумесечен срок.

На 15.01.2022 г. наследниците на А. А.Ф., сред които е и ищцата, са подали искане до Военно – окръжна прокуратура София относно промяна на правната квалификация на обвинението, за издирването и установяването на други съучастници, поради което следва да се приеме, че от този момент Н. А. Т. е встъпила в правата на наследодателя си като пострадало лице, заедно с другите наследници на Ф.; ищцата е подала жалба срещу постановлението от 2018 г. за спиране на производството по ДП №II-048/1999 г. на СВОП, обжалвала е постановлението за прекратяване на досъдебното производство.

Разпоредбата на чл.2б ал.1 от ЗОДОВ предвижда отговорност на държавата за вредите, причинени на граждани и на юридически лица от нарушение на правото на разглеждане и решаване на делото в разумен срок съгласно чл.6 §1 от Конвенцията. Съгласно чл.6 §1 от КЗПЧОС, всяко лице при определянето на неговите граждански права и задължения или при наличието на каквото и да е наказателно обвинение срещу него има право на

справедливо и публично гледане на неговото дело в разумен срок от независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона. В обхвата на разпоредбата на чл.6 §1 от КЗПЧОС попадат както страните в едно наказателно производство, така и всеки гражданин, чиито права и задължения се засягат пряко и решаващо от производството. Т.е. понятието "граждански права и задължения" от чл. 6 § 1 от КЗПЧОС, към който пряко препраща чл.2б ал.1 от ЗОДОВ, не се стеснява само до страните по гражданско и наказателно производство. То обхваща и пострадалите, които са претърпели имуществени или неимуществени вреди от престъплението, както и други лица, чиито права и задължения се засягат пряко от производството.

Процесното досъдебно производство, неприключило и към момента, което е било образувано първоначално като следствено дело № 1/1991г., е водено за престъпления по чл.387, ал.2, вр. с, ал.1 от НК, засягащи основни човешки права на лицата, спрямо които са били предприети ограничителните мерки. В този смисъл съдът приема, че ищцата е пострадала от проведения в периода от 11.01.1985г. до изселването в Република Турция през 1989 г. възродителен процес, тъй като спрямо нея и семейството ѝ са били извършени действия, при злоупотреба с власт, поради което има право да претендира обезщетение от продължителността на производството.

В практиката на ЕСПЧ /напр. Скордино с/у Италия/, така и в съдебната практика на касационната инстанция, безпротиворечиво се приема, че наследниците на пострадалото лице са процесуално и материалноправно легитимирани да искат и да получат обезщетение за деликта по чл.2б ЗОДОВ вр. чл.6, § 1 КЗПЧОС, за цялата продължителност на забавеното производство. Основание за това тълкуване е и разпоредбата на чл.74, ал.2 НПК, съгласно която при смърт на пострадал правата му преминават върху неговите наследници. След встъпването в това производство на мястото на наследодателя си наследникът има качеството на „пряко пострадал“ /“пряка жертва“/, а за предходния период – а „непряко пострадал“ /“непряка жертва“/ от деликта, особено когато предмет на делото е прехвърлимо/наследимо право и/или лицето демонстрира личен нематериален и/или материален интерес още приживе на наследодателя си, който е пряко пострадал от деликта. Определя се обаче едно общо обезщетение за целия период на продължителността на процеса. В т.см. решение по гр.д.№ 4654/2021г. на ВКС, IV г.о., решение по гр.д. № 3356/2021г. на ВКС, III г.о., решение по гр.д.

№ 1610/2019г. на ВКС, IV г.о. и др. Следователно ищцата е процесуално и материалноправно легитимирана да търси обезщетение по чл.26 ЗОДОВ за целия период.

Обстоятелството, че заради прекомерно забавяне на разследването, наследодателят на ищцата не е бил конституиран като частен обвинител и граждански ищец, не променя качеството му на пострадал от деянието, предмет на обвинението, което качество след смъртта му е преминало върху неговите наследници. Това свое качество той има от момента на образуване на наказателното производство /30.01.1991г./ и това е датата, от която следва да се изчислява продължителността на периода, за който ще се решава дали срокът на воденото производство е разумен. В случая релевантният период е повече от 31г.

Дали периодът на разглеждане на делото е разумен се оценява с оглед конкретните обстоятелства. Действително фактическата и правна сложност на образуваното досъдебно производство е висока. Идентифицирани са 446 лица, затворени в ТВО Белене, чиито адреси е следвало да бъдат открити, като голяма част от тях не са били в страната. Същевременно, производството е водено срещу лица, заемащи високи длъжности, което също е затруднявало разследването. Значителната фактическа и правна сложност на досъдебното производство обаче, не може да обоснове извод за разумност на продължителност на повече от 31 години, като се има предвид, че производството е за разследване на деяния, засягащи основни човешки права. Прокуратурата не е изпълнила съвестно задълженията си по ръководство и надзор на досъдебното производство, така че разследването да приключи в разумен срок.

Съдът приема, че е допуснато нарушение на чл. 6, § 1 от Конвенцията за разглеждане на делото в разумен срок и е осъществен специалният деликт по чл. 26 от ЗОДОВ, за което ответникът носи гражданска отговорност пред ищцата. На обезщетение по чл. 26 ЗОДОВ подлежат всички установени вреди, причинени от неразумната продължителност на съдебното производство, като относно неимуществените вреди, съгласно практиката на ЕСПЧ, съществува оборима презумпция, че неразумната продължителност причинява такива. Тези вреди са свързани с обстоятелството, че за дълъг период от време, лицето е поставено в ситуация да изпитва притеснения и

безпокойство, накърнено е чувството му за справедливост, страда нуждата от доверие в институциите и сигурността, че те ще си свършат по най-добрия начин работата, така че резултатът от престъпното деяние да бъде овъзмезден.

Съгласно чл.4 ал.1 от ЗОДОВ, дължимото обезщетение е за вредите, които са пряка и непосредствена последица от увреждането. В практиката на ВКС по чл. 2б ЗОДОВ се приема еднозначно, че причинените вреди от забавянето на разглеждането и решаването на делата над разумния срок отговорността е на държавата, която е обективна и не е обусловена от обстоятелството, дали лицата от състава на правозащитните органи са виновни, дали същите са нарушили съществуващите правила или са ги спазвали, но въпреки това е допуснато забавяне над разумния срок. По реда на чл.2б ЗОДОВ държавата е длъжна да обезщети само вредите, които са пряка последица от неразумно бавните действия на правозащитните органи, но не и вредите от самото престъпление - обезщетението е за нарушаване на правото на приключване на делото в разумен срок /при съобразяване на значението на делото за пострадалия/, но не е за присъждане на обезщетение на причинените преки вреди в резултат на деянието по чл. 387, ал. 2, вр. ал. 1 НПК, чиято "жертва" е ищцата. Предвид гореизложеното, предявеният по делото иск за обезщетение за неимуществени вреди се явява доказан по своето основание.

При определяне размера на обезщетението съдът намира, че макар и обичайни и типични за подобни случаи, процесните неимуществени вреди са търпени от наследодателя на ищцата, а впоследствие и от нея в продължителен период от време. Съобразно трайно установената практика на ВКС по идентични правни спорове /решение №60265/20.12.2021г. по гр. д. №1701/2021 г. на IV-то г.о., решение № 6/11.02.2022г. по гр.д.№1555/2021г. на IV-то гр. отд., решение №140/29.06.2022 г. по гр.д.№ 3356/2021г. на III-то гр.отд., решение №73/02.06.2022г. по гр.д.№4038/2021г. на III-то гр. отд./, справедливият по смисъла на чл.52 от ЗЗД размер на обезщетението за репарирането на същите по вид, характер, интензитет и продължителност – обичайни /типични/ неимуществени вреди, причинени от прекомерната продължителност на същото досъдебно наказателно производство по сл. д. № 1/1991 г., възлиза на сумата от 12 000 лева.

При определянето на този размер съдът отчита, че продължителността

на производството значително надхвърля законоустановените в НПК срокове, в резултат на което абсолютната давност за наказателно преследване е изтекла, поради което същото безспорно подлежи на прекратяване. С оглед на това и легитимното очакване на ищцата да реализира гражданските си права за обезщетение на претърпените от пряко пострадалия ѝ наследодател вреди в рамките на наказателния процес е осуетено. Относно към определяне на справедливия размер на обезщетението е и обстоятелството, че с поведението си, както наследодателят ѝ, така и ищцата, не са допринесли за забавяне на производството. От доказателствата по делото се установява проявената от тях заинтересованост по делото датира към периода след 2002г., когато А. Ф. е бил разпитан като свидетел. Не се установява той да е сред лицата, подали първата жалба през 1996г., нито да е бил член на Сдружението, чрез което пострадали от Възродителния процес са търсили информация и отправяли искания до различни институции вр. наказателното производство. Що се отнася до ищцата, макар тя да е била член на това сдружение от създаването му /2004г./, първата ѝ активност след смъртта на баща ѝ през 2010 г., е към 2022г., когато заедно с другите двама наследници са подали жалба срещу постановлението за спиране от 04.10.2018г. и молбата, че желаят да се ползват от правата си по чл.74, ал.2 НПК. 11

Съдът намира, че така определеният размер на дължимото обезщетение кореспондира на общественото възприятие за "справедливост", както и на общественно-икономическото развитие в страната. Изложените във въззивната жалба на ищцата и исковата ѝ молба доводи за претендирания размер съобразно установени базови размери и стандарти в практиката на ЕСПЧ при определяне на обезщетенията за неимуществени вреди от нарушения на Конвенцията не се споделят от настоящия състав.

В практиката на ВКС също последователно се приема, че размерът на обезщетението се определя конкретно за всеки отделен случай и въз основа на конкретните по делото обстоятелства. При присъждането на обезщетения дори по сходни казуси също следва да се отчете и конкретиката на всеки отделен случай. Това важи и за исковите по чл.26 ЗОДОВ, предявени от другите пострадали лица от т.нар. Възродителен процес, поради което и присъдените с цитираните от ищцата решения на националните съдилища суми в размер на по 30 000 лева не задължават съда да присъди обезщетение в този размер и по настоящия казус. За разлика от тези случаи, в които ищец е

пряко пострадалото лице, ищцата се явява само един от наследниците, заместили починалия в хода на наказателното производство пострадал. Макар и за периода след смъртта му същата да има качеството на пряко увредена от нарушението по чл.6, §1 КЗПЧОС, то за предхождащия период тя е встъпила в правата на своя наследодател, наред с останалите наследници, част от които също са предявили иск по чл.2б ЗОДОВ /служебно известно на съда е образуваното пред настоящия съдебен състав в.гр.д. № 426/2023г. вр. предявен от сестра ѝ иск със същото основание/. Целта на обезщетението е да възмезди пострадалия в най-пълна степен за вредите от накърнените му нематериални блага, които по принцип нямат парична стойност, но без същото да води до неоснователно обогатяване.

Неоснователен е и доводът на ищцата, че при определяне размера на следващото се обезщетение следва да бъде включена и "съответната част за загубените възможности". Както бе посочено по-горе в приложното поле на чл.6 §1 от ЕКЗПЧОС не се включва правото за наказателно осъждане на трети лица и обезщетението не цели да репатрира претърпените вреди от деянието, предмет на забавеното наказателно производство. Вредите от престъплението /засегнатите нематериални блага/ имат значение единствено за преценка за значението /залога/, което делото е имало за пострадалия. С оглед на горното, съдът намира, че предявеният против Прокуратурата иск с правно основание чл.2б ЗОДОВ следва бъде уважен до размер на сумата от 12 000 лева, като за горницата над тази сума до претендираните 120 000 лева исковата претенция е неоснователна.

Няма спор, че отговорността на държавата, чрез нейния процесуален субституент ПРБ по своя характер е деликтна, поради което и по отношение на тази отговорност е приложима разпоредбата на чл.84, ал.3 ЗЗД. Доколкото обаче към настоящия момент наказателното производство не е приключило, то следва да бъде съобразена цитираната от първоинстанционния съд съдебна практика на ВКС, съгласно която забавата настъпва от датата на подаване на исковата молба поради това, че претендираното обезщетение обхваща целия период на продължителност на делото до предявяване на иска /т.е. неразумната продължителност е елемент от фактическия състав на отговорността по чл.2б ЗОДОВ/. Поради това и началният момент на дължимата лихва върху присъденото обезщетение е датата на подаване на

исковата молба.

С постановеното решение от 25.09.2023г., в частта му имаща характер на акт по чл.248 ГПК, първоинстанционният съд е оставил без уважение искането на ищцата за заплащане на разноски в претендирания от нея размер. Настоящият състав изцяло споделя мотивите на окръжния съд, че на възмездяване подлежат само реално направените от насрещната страна разноски и за направата на които са представени доказателства /в т.см. е и т.1 от ТР № 6/2013г. на ОСГТК на ВКС/, както и че пътните разходи на процесуалния защитник, доколкото не са уговорени изрично в сключения между тях договор, не подлежат на заплащане.

По делото липсва представен договор за правна защита и съдействие, установяващ размера на уговореното адвокатско възнаграждение. Представените доказателства са за извършен превод на сума в размер на 300 лева с основание частично плащане на адвокатско възнаграждение и съобразно която сума е изчислено дължимото от ответника възнаграждение, съответно на уважената част от иска. Недоказано е и заплащането от страна на ищцата на претендираните като разход суми за самолетни билети на процесуалния ѝ представител за с.з. на 01.06.2023г. До приключването на устните състезания пред окръжния съд доказателства в тази насока не са били представени.

Поради съвпадането на изводите на настоящата инстанция относно изхода от спора, вкл. и по дължимите разноски, с тези на първостепенния съд, обжалваните решения следва да бъдат потвърдени.

На основание чл.78 ГПК ищцата има право на разноски за въззивното производство, но доказателства за реално заплатени разноски не са представени, поради което съдът не присъжда такива.

По изложените съображения, Варненският апелативен съд

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 209/07.07.2023 г. и решение № 255/25.09.2023 г. по гр.д.№ 797/2022 г. на Окръжен съд – Добрич.

Решението може да бъде обжалвано пред ВКС на РБ в едномесечен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____